

Vzdělávací lekce

Doba odpadková

Doba odpadková

Anotace	Kolik odpadků jste už dneska vyhodili do koše? Kde všechny tyto papíry, igelity či slupky od brambor vlastně končí? Tato aktivita se zaměřuje na produkci odpadu a vybízí účastníky a účastnice, aby se zamysleli nad tím, jak sami mohou přispět k tomu, aby odpadu bylo méně. Nebo snad chceme žít v době odpadkové?
Cíle	<ul style="list-style-type: none">▪ Účastníci a účastnice si uvědomí negativní dopady produkce odpadu.▪ Účastníci a účastnice zjistí, jak sami mohou přispět k redukci odpadu.
Vzdělávací oblasti (RVP / oblasti stezky)	Vzdělávací oblast (Rámcové vzdělávací programy pro školní vzdělávání): Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova Oblast stezky (výchovný program pro skautské oddíly): Příroda kolem nás
Klíčová otázka	Jak svým chováním ovlivňuji tvorbu odpadu?
Časová dotace	100 minut
Věk	12+
Počet účastníků/ic	6–30 (lze přizpůsobit)
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none">▪ tabulky na „bingo“ (příloha 1), textové a obrazové materiály (ke stažení na odkaze bit.ly/DobaOdpadkova_prilohy), lístečky s odpady, kolíčky, tabule/flipchart, popř. velký papír▪ další: psací potřeby pro skupiny, fixy na flipchart či tabuli, popř. křída
Zdroje	Viz přílohy

Vydalo NaZemi v roce 2017.

Nevládní nezisková organizace NaZemi prosazuje globální vzdělávání, usiluje o odpovědnost firem za vlastní dodavatelské řetězce a propaguje fair trade jako účinnou podporu pěstitelů a pěstitelk ze zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky.

Non-governmental non-profit organisation NaZemi advances global education, strives for corporate supply chain accountability and promotes fair trade as effective support of farmers from Africa, Asia and Latin America.

Tento projekt byl podpořen z veřejné sbírky dobročinných obchodů Nadace Veronika.

This project was supported by a public collection of the beneficent shops of Veronica Foundation.

Doba odpadková

Úvod: V jaké době žijeme? (10 minut)

Vyzvěte účastníky a účastnice, aby se zkusili zamyslet nad tím, jak by pojmenovali dobu, ve které nyní žijeme. *Měli jsme tu dobu kamennou, železnou, bronzovou... Jak se o naší přítomnosti budou učit děti v budoucnosti? Názvů by se jistě dalo vymyslet více, ale v následujícím programu se budeme věnovat nadměrné produkci odpadu, a hlavně způsobům, jak my sami můžeme situaci zlepšit. Žijeme v době obalové? Pojďme to společně prozkoumat!*

Tip: Pro lepší názornost lze program zahájit u odpadkových košů či kontejnerů a vyzvat účastníky a účastnice, aby se zamysleli, kolik asi odpadků denně vyhodí. Případně se můžeme rozhlédnout po okolí, kolik odpadků najdeme.

Bingo (30 minut)

Účastníkům a účastnicím dejte tabulku s vepsanými otázkami (příloha 1). Jejich úkolem bude získat od ostatních co nejvíce podpisů k daným otázkám. Podepisují se ti, kteří na danou otázku či tvrzení odpoví kladně. Čím více podpisů k danému tvrzení získají, tím lépe.

Po určitém čase (cca 15 min, dle situace a počtu účastníků) sbírání podpisů ukončete. Zeptejte se účastníků a účastnic, u kterého bodu mají nejvíce a nejméně podpisů. Následně je požádejte, aby si každý vybral jeden bod, který se mu zdá problematický (buď se u něj nikdo nepodepsal, nebo on sám vidí v daném bodě svou slabinu). Poté všechny vyzvěte, aby ve dvojicích sdíleli vybrané body a snažili se společně najít cesty ke zlepšení (mohou si je poznamenat na druhou stranu tabulky). Nakonec mohou jednotlivé dvojice sdílet, co vymyslely. Můžete využít následující otázky:

- *Bylo těžké na něco přijít? Jaké nápady jste vymysleli?*
- *Který bod z nabídky vám přišel opravdu smysluplný, a přitom jste o něm nikdy nepřemýšleli? Co vám naopak připadá jako samozřejmost?*
- *Na co se chcete zaměřit ve svém/třídním/oddílovém životě?*
- *Jaký bod byste ještě přidali?*

Na velký papír/tabuli/flipchart, který je dobře na očích, zapisujte, jaké nápady a cesty ke snížení produkce odpadu dvojice vymyslely. Tyto postřehy mohou zůstat vyvěšeny po celou dobu trvání výpravy či třídní akce, případně je můžete vyfotit a využít při své další činnosti.

Pohybovka (10 + 10 minut, k rozdělení účastníků a účastnic do skupin)

Každému na záda kolíčkem připevněte lísteček s nápisem nějakého odpadu (viz pomůcky v krabici), například obal od brambůrků, ohryzek, kelímek od jogurtu apod. Dotyční nebudou vědět, co na zádech mají. Beze slova a co nejrychleji se budou muset vytrídit na plast, papír, sklo a kompost. (Pokud potřebujete skupin více/méně, přidejte či uberte typ odpadu.)

Poté každá skupina dostane jednu nebo dvě otázky z následujícího seznamu, na které se bude nejdříve sama snažit najít odpověď.

- *Co je to odpad? Kdy se věc stává odpadem?*
- *Co je to bioodpad?*
- *Jaké jsou základní způsoby nakládání s odpadem? Jaké jsou výhody a nevýhody těchto způsobů?*
- *Co tvoří odpad z domácností?*
- *Jak můžu já snižovat tvorbu odpadu?*
- *Kde končí odpad, který vyprodukujeme?*
- *Jaké důsledky přináší tvorba odpadu?*
- *Lze „odpadky“ znovu využít? Jak?*

Odpadky (30 minut)

V místnosti nebo venku předem rozmístěte textové a obrazové materiály vztahující se k výše uvedeným dotazům (příloha 2). Účastníky a účastnice vyzvěte, aby si texty prošli dle svého zájmu a ve skupince doplnili nebo změnili své odpovědi. Informací je velké množství a není nutné, aby si všichni prošli vše.

Po cca 15 minutách (dle potřeby) skupiny svolajte zpět, sedněte si do kruhu a požádejte je, ať sdílejí své odpovědi na otázky. Nechte prostor k diskusi – můžete ji podněcovat vlastními otázkami, vyzývat ostatní k doplnění nebo je požádat, aby skupině pokládali vlastní otázky.

Reflexe (10 minut)

Vyzvěte účastníky a účastnice ve skupině, aby každý za sebe zmínil jednu věc, která ho nejvíce zaujala či překvapila, a jednu změnu, kterou si stanovil jako cíl (u sebe, třídy či oddílu). Tento „cíl“ si každý může zapsat do svého zápisníku nebo nalepit na viditelné místo, aby ho měl stále na očích.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Tabulka 3×4 s tvrzeními na „bingo“

Příloha 2: Materiály (texty, obrázky) o odpadu

Příloha 1: **Bingo**

V obchodě nebalím všechny potraviny (zelenina, ovoce apod.) do igelitových sáčků.

Používám místo igelitových tašek např. látkové, které mohu využít opakovaně.

Na psaní či kreslení se snažím využívat již použité papíry.

Při nákupu věcí do oddílu myslím na to, co už máme, a nenakupuju zbytečnosti.

Než jdu nakupovat, napíšu si seznam toho, co je potřeba koupit.

Při tvorbě programu myslím na to, aby nevznikal zbytečný odpad.

Staré věci pokaždé nevyhazuji, ale snažím se pro ně najít jiné využití.

Mám na zahradě/doma kompost.

Třídím odpad na papír, sklo, plasty.

Na výpravách či táborech se snažíme o to, aby nám nezůstávalo příliš mnoho zbytků jídla.

Na akce se snažíme kupovat potraviny ve větším balení, abychom minimalizovali odpad.

Věci, které potřebuji jen výjimečně, si raději půjčím než koupím.